

Lente in de Karoo (deel 2)

Herbert de Bruijn

Vrijdag 27/9. We zijn in de Karoo. In de Grote Karoo om precies te zijn. En die is inderdaad groot. Met ongeveer 400000 km² bijna één derde van ZA en ruim tien maal zo groot als Nederland. Het is een halfwoestijn, bestaande uit enorme dorre vlakten, gelardeerd met berggebieden en hier en daar een plekje groen. Er valt gemiddeld 200 mm regen per jaar. Er is iets vreemds met de Karoo. Je kunt er een dag lang door zo'n vlakke rijden met niets anders dan een begroeiing van lage, grijsbruine, dorrige struikjes. Zoiets als een Hollands heideveld in het najaar, maar veel stoffiger. De enige afwisseling bestaat uit de verschillende tinten bruin. Zo'n vijftig schat ik. Heel veel mensen vinden dat dodelijk saai. Sommigen worden angstig, raken zelfs in paniek. De derde mogelijkheid is dat je in een lichte euforie raakt door de onbegrensde en schijnbaar onbedorven ruimte rondom. De groep addictees is kleiner dan de eerste. Daarom is het Karoo National Park, ons reisdoel van vandaag, veel minder populair dan bijvoorbeeld Addo of Mountain Zebra. En dat is jammer, want het is een juweeltje. Maar eerst gaan we naar Graaff-Reinet, om te tanken, boodschappen te doen voor het weekend en wat rond te kijken. Graaff-Reinet werd in 1786 gesticht, als vijfde blanke nederzetting in de toenmalige Kaapkolonie. Veel van de oorspronkelijke huizen in de kenmerkende Kaapse architectuur zijn bewaard gebleven en het kent de grootste monumentendichtheid van ZA. Kortom een rustig, lief, oud stadje. Maar vandaag niet! Er heerst al bijna een jaar arbeidsonrust in ZA, die begon met een grote mijnwerkersstaking in Marikana in de Noordwest provincie. En als we Graaff-Reinet binnen rijden, krioelt het er van de politie, die een grote menigte dansende, demonstrerende arbeiders begeleidt. We besluiten het rondkijken uit te stellen tot volgend jaar. Wat volgt is een urenlange autorit door zo'n heideachtig landschap. We genieten volop. Vanuit richting Kaapstad doen Matthijs en Gaby hetzelfde en we arriveren enkele minuten na elkaar bij het Karoo National Park. Dat park ligt vlak bij de stad Beaufort-Wes op de uitlopers van de Nuweveld Mountains en hoort met zijn kleine 800 km² tot de middenmoot.

Witkruisarend (Zwarte Arend) foto: Herbert de Bruijn

Het is over het algemeen vrij ruig met meerdere 4x4 routes. Daar gaan we morgen op spelen. Nadat we ons ingericht hebben, is er, tot aan het avondeten, nog wat tijd over. Gerard en ik besluiten de loop rond de Lammertjiesleegte te rijden, een tamelijk vlak gebied met twee soorten zebra's en veel gazellen en antilopen. Een bord naast het pad kondigt aan dat de "gameviewing" om 18.00 uur gesloten wordt. Dit keer zijn we geen dagjesmensen en dus is dat bord niet voor ons bedoeld. Dacht ik. De weg voert ons door een mooi landschap en we zien alle soorten hoefdieren die we al kennen plus de Eland, de grootste Afrikaanse antilope. Hij ziet er wel heel anders uit dan we ons voorstellen bij de naam Eland. Verder aan nieuwe vogels de Karoospekvreter en de Karoolewerik.

Als we tegen zevenen terugkomen bij het begin van de route is er, dwars over de weg, een slagboom die er eerst niet was. We zitten vast op een paar honderd meter van wat we de hoofdweg noemen, de weg van de main gate naar de receptie. Zo nu en dan passeert er een auto over die hoofdweg. In mijn beste morse, sein ik een S.O.S. met de koplampen, maar niemand die het ziet. Na ongeveer een half uur komt er uit de richting van het hoofdgebouw iets aan rijden met een bemoedigend groot zoeklicht er op. Dat iets is een grote Landrover, die nauwelijks groot genoeg is voor de ranger en zijn assistent die ons komen bevrijden. Mijn uitleg over de verkeerde interpretatie van het waarschuwbord wordt geaccepteerd. Dat scheelt een flinke boete! Ik moet wel beloven dit niet nog eens te doen: men wordt nooit vrolijk wanneer er een vermissing in het park wordt gemeld.

Zaterdag 28/9. Tegen de verwachting in – het is in de loop van de nacht afgekoeld tot 5 °C en het huis is niet bepaald winddicht - hebben we heerlijk geslapen. Tijd voor actie. Het eerste stuk van de Potlekertjie Loop brengt ons naar de 4x4 paden, die we allemaal proberen. Ze blijken vrij eenvoudig te zijn, dus er is gelegenheid genoeg om rond te kijken. We zijn vooral gespitst op de Witkruisarend (Zwarte Arend), waarvan er twintig paar in dit park huizen en broeden. Vandaag zijn ze niet waar wij zijn.

Volstruis in ganzenpas foto: Herbert de Bruijn

Wel worden we gefopt door een Withalskraai. Dat is helemaal geen kraai, maar een grote raaf met een kolossale kromme snavel en een grote witte vlek in de nek die ons even op het verkeerde spoor zet.

Tussen alle hoefdieren waar we nu wel aan gewend zijn, vallen een paar bijzonder mooie Gemsbokken op. Een aardig moment is het als een grote groep Volstruis in ganzenpas tegen een heuveltje op loopt, waarbij ze, in de volle zon, fraai afsteken tegen de blauwe bergen op de horizon.

In de namiddag lopen we de Fossil Trail, een 400 meter lang geplaveid wandelpad met informatieborden over de bijzonder interessante geologie en paleontologie van de Karoo, afgewisseld met soms spectaculaire fossielen in de open lucht of in vitrines. Voor die 400 meter hebben we bijna een uur nodig!

Achter ons huis ligt een aantal “koppies” van de Nuweveld Mountains in de avondzon.

Het zijn tafelbergen; daar zijn er hier veel van en vaak mooier dan die ene bekende bij Kaapstad. Van een aantal bestaat een brede bovenrand uit verticaal geplooid gesteente, waardoor het nu lijkt alsof ze gedekt zijn met oranje tafelkleedjes.

Morgen vertrekken we hier weer en daarom spreken we af voor het ontbijt nog eenmaal op jacht te gaan naar de Zwarte Arend.

Zondag 29/9. Vogels, nog maar net wakker na weer een koude nacht, warmen zich in de ochtendzon, in de toppen van de struiken achter ons huis. Dat levert onder meer eindelijk een paar geslaagde foto's op van de Rooivlerkspreu en, kort na ons vertrek richting Klipspringerspas, een paar prima foto's van een Bokmakierie. De weg naar de hooggelegen pas voert langs steile afgronden. Gelukkig zijn er op de meest duizelingwekkende plekken muurtjes gemetseld van natuursteen. Op zo'n muurtje zit een familie bavianen

wakker te worden in de zon. Pa geeuwt ongegeneerd en ma houdt zich bezig met twee nu al drukke kinders. Een eindje verder staat een klipspringer op het muurtje. Zijn hoefjes zijn zo onder zijn pootjes gemonteerd dat het lijkt alsof hij op zijn tenen staat. Bij onze nadering doet hij wat zijn naam al suggereert. Zonder veel omhaal springt hij de diepte in.

Aan de andere kant van het ravijn strekt zich een kilometers lange verticale rode rotswand uit. Aan onze kant zijn er twee uitkijpunten. Het eerste levert niets op maar uiterekend recht tegenover het tweede is het eindelijk raak: een paartje Zwarte Arend! We kijken onze ogen uit en laten de camera's ratelen. Op de terugweg krijgen we als toegift nog wat Bavianen, een Klipspringer en een Afrikaanse Boomvalk, die aanvankelijk zijn naam eer aandoet, maar zich even later ook heel fraai in de vlucht laat fotograferen.

Na het ontbijt vertrekken Matthijs en Gaby naar huis; ze moeten morgen weer aan het werk. Wij doen nog een ommetje. Het doel van vandaag is Sedgfield, aan de zuidkust.

een familie bavianen foto: Herbert de Bruijn

Om in het zuiden te komen, moeten we over de Grootswartberge. Dat kan op twee manieren. De eerste is over de Swartberg Pass. Dat hebben we een paar jaar geleden gedaan en ik moet het een ieder die ook maar een greintje last heeft van hoogtevrees met klem afraden. Dat was eens maar nooit weer!

Niet voor niets ligt er in de buurt een dorpje dat Die Hel heet.

We kiezen vanuit Beaufort-Wes de N12 die pal naar het zuiden loopt.

Arda heeft nog steeds spijt dat ze vanochtend niet meegegaan is. Niet zozeer vanwege de arenden, maar vanwege

de bavianen. Ze wordt op haar wenken bediend. We zijn nog maar korte tijd op weg of we zien in de rechterberm een mannetje - man is meer op zijn plaats - zitten die voortdurend van links naar rechts kijkt, alsof hij op de uitkijk zit. En dat doet hij ook! Even verderop is een grote groep bezig de weg over te steken, dan hop over een hoog prikkeldraadhek een boomgaard in en plunderen maar. De eerste honderd kilometer voeren ons weer door een dorre vlakte met hier en daar een groepje koeien of springbokken. En dan doemen de Swartberge op. De pas die nu voor ons ligt heet de Meiringspoort en we weten niet wat die voor ons in petto heeft. Hij blijkt onbeschrijflijk mooi te zijn, maar ik zal een zwakke poging wagen. In eerste aanleg dateert de pas uit 1857, maar hij is nu aangepast aan de hoofdverkeersweg N12. Dat betekent dat hij twee rijstroken breed is. Hij voert langs verticale rotswanden, waarin golvende lagen rood zandsteen te zien zijn of waaruit grote rotsblokken steken met scherpe hexagonale kristalvormen in kleuren van melkwit tot bordeauxrood en begroeid met korstmossen van geel tot fluorescerend groen, gloeiend in het zonlicht. Die rotswanden zijn soms honderden meters hoog. Over eenvoudige bruggetjes van betonplaten passeren we tientallen keren dezelfde Grootrivier die door dit gebied meandert.

Ongeveer halverwege de pas is er een pleisterplaats met een informatiebalie en keurige sanitaire voorzieningen. Er zijn ook veel vogels: Rooivlerkstreepkoppe, Gewone Spekvreter, Rooivlerkspreeu, Kransduif, Groot-rooibandsuikerbekkie, Kaapse Wever, Huismossie en Gewone Mossie. De meest interessante ontdekking staat op naam van Arda: een jong vogeltje, prooi van een klauwier, opgeprikt op een doorn van een acaciastruik. Vaak over gelezen en gehoord, maar nog nooit gezien. Na het passeren van de Meiringspoort zijn we in de Kleine Karoo, gelegen tussen de Swartberge in het noorden en de Outeniekwaberge en Kammanassieberge

Bleshoen foto: Gerard Pels

in het zuiden. De Kleine Karoo is veel minder droog dan de Grote en overal bloeien bloemen: velden, struiken en bomen vol. Overal is kleur. Op een zeker moment zien we in de verte een steile rotswand van zuiver bordeauxrood en tegelijkertijd vliegt er vanuit de berm een kleine zwerm Rooivinken op. Er is hier zelfs wat wijnbouw. In de buurt van het dorpje De Rust ziet Gerard een grote leguaan half in de berm liggen. Ik keer de auto zo snel mogelijk – op een snelweg waar je zo eens in de vijf à tien minuten een tegenligger ontmoet, is dat geen probleem – maar de "vogel" is al gevlogen. De Outeniqua Pass waarmee we de Kleine Karoo weer verlaten is totaal anders dan de Meiringspoort. Hier geen steile kale rotswanden, maar glooiende hellingen onder een wollige deken van grassen en mossen en veel bloemen. Een voorbode van de tuin van Zuid Afrika. Ons onderkomen voor deze nacht, Lakeside Lodge in Sedgfield, heeft een grote parkachtige tuin en ligt, zoals de naam al doet vermoeden, aan een meer. Daar zien we echter alleen maar een Bleshoender in, een Meerkoet met als extraatje een rode knobbel op zijn voorhoofd. Verder nog een paartje Kolgans (Nijlgans!), maar die zitten niet in het water maar op een kale tak van een grote den. In diezelfde den zien we later ook nog een Grijslaksman en een Swartkopwielewaal. Verder hipt natuurlijk overal het Gewone Kwikkie rond, tot in onze kamer toe.

Bij de bedrijfsleidster informeren we naar een goed restaurant in de buurt. Maar het is zondag, dus(?) alles is dicht, op een Italiaan na. Het wordt op een wat denigrerende toon uitgesproken, dus we stellen er ons niet veel van voor. Wel, mocht U in de buurt komen, Pucci's is een omweg van een kilometer of 100 meer dan waard.

Maandag 30/9. Door een glaswand in de ontbijtzaal hebben we uitzicht op een grote struik waarin allerlei attributen zijn bevestigd om vogeltjes te voeren. Onder

andere een fles met iets limonadeachtigs, waaruit suikervoëls en suikerbekkies kunnen drinken. Er wordt druk gebruik van gemaakt.

We zien het Jangroentjie, Groot- en Klein-rooibandsuikerbekkie, het Swartsuikerbekkie en het Maricosuikerbekkie, dat hier absoluut niet thuishoort. Haar (het is een vrouwtje dat we zien) leefgebied ligt voornamelijk in Namibië en Botswana en een smalle strook in het noorden van ZA.

De rit richting PE voert ons over de befaamde Tuinroute. Veel lieflijker en comfortabeler dan de Karoo en daardoor ook toeristischer. De stad Knysna, die we al snel bereiken, passeren we daarom altijd zo snel mogelijk. Maar we hebben dit keer van Gaby de “opdracht” gekregen The Heads te gaan bekijken. Knysna is gebouwd rond een lagune, waarvan de monding tussen twee enorme oranje zandsteenkliffen (The Heads) uitkomt op de Indische Oceaan. De oostelijke klif is per auto bereikbaar. Mooi, indrukwekkend, zeer de moeite waard. Maar het meest

Afrikaanse Lepelaar en Schoorsteenveër foto: Herbert de Bruijn

interessante is de toegangsweg. Het eerste deel daarvan loopt over een smal dijkje door wetland dat krioelt van de watervogels. We zien de Kroonkiwiet, Bontelsie (Kluut), Rooipootelsie, Teeleend, Geelbekeend en Schoorsteenveër.

Verderop stoppen we nog even in Plettenberg Bay. We eten er iets en constateren dat het een dorpje is om nog eens terug te komen. Maar nu moeten we naar huis.

Woensdag 02/10. Gerard en ik zijn vroeg opgestaan om te proberen de Visarend te snappen bij de poel “om de hoek”. We blijven niet lang alleen. In een gammel VW busje arriveert een slungelige man die zich voorstelt als Peter. Hij is beroepsfotograaf en dat is aan zijn peperdure uitrusting te zien. Merkwaardig genoeg komt hij niet voor de Visarend maar voor duikers (schollevaarders). Die zijn er: in de uitvoeringen Witborsduiker en Trekduiker. Verder zien we nog Geelbekeend, Lepelaar, Schoorsteenveër, Kolgans, Fiskaallaksman, Groot-streepswaai, Swartsperwer, Driebandstrandkiwiet en Mikstertyeter. Geen Visarend. Om half negen geven we het op. Morgenochtend laatste kans!

Na het ontbijt gaan we naar het Seaview Predator Park op zo'n 20 km van PE. Eigenlijk mag U dat niet weten. Het is zo'n parkje waar je als natuurliefhebber niet gezien wilt worden. Het is veel te klein om er roofdieren vrij rond te laten lopen; er zouden binnen de kortste keren geen zebra's of antilopen meer over zijn. Waarom gaan we dan? Er huizen witte leeuwen. Die kom je in het wild niet tegen en we willen ze graag zien. Landschappelijk is het park een snoepje. Op het slingerende hoofdpad – weg kun je het niet noemen – hebben we soms het gevoel in een echte ouderwetse jungle te zitten. Er is een leuke groep giraffen. Die hadden we in deze vakantie nog niet gezien. Twee jonge mannetjes laten zien dat je ook met je nek kunt vechten. De witte leeuwen zijn interessant, evenals het geroffel dat we horen terwijl we ze bekijken. Zo kunnen we en passant ook nog de Grijskopspeg en de Kardinaalspeg aan ons lijstje toevoegen en later nog de Hop.

Donderdag 03/10. Opnieuw vroeg op en naar de poel.

Peter is er ook weer en vertelt ons dat de Visarend gisteren om kwart over negen is gearriveerd. We onderdrukken de neiging hier onze Schepper op aan te spreken. We doden de tijd met het fotograferen van de vogels die we al tientallen keren hebben gefotografeerd. Tegen half tien geven we het op. We moeten nog pakken.

Ons vliegtuig vertrekt om 18.55 uur uit PE en dat betekent het einde van een vrijwel perfecte vakantie in een nog lang niet perfect, maar geweldig land, dat gestaag vooruitgang boekt op het spoor dat voor een belangrijk deel is uitgezet door Rolihlahla Mandela, beter bekend als Nelson. Het is ongetwijfeld dank zij zijn

verzoeningspolitiek dat wij ons veilig door grote delen van dit land kunnen bewegen.

Sawubona.

P.S. Met dank aan Gerard Pels, die, veel trouwer dan ik dat deed, waarnemingslijsten heeft bijgehouden.

Mij Karoo

*Plat klip en akkedis lê lepel
en in die leegte groei 'n seeroogblom
dis mij Karoo
waar die wind
en die stilte
en die son
hand om die lijf staan
met pers vygies
en die springbok
wat pronk pronk
oor die vlaktes gaan*

Frieda Schoeman